

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Sekvenční analýza herního chování hulmanů posvátných
(*Semnopithecus entellus*)

Student: Bc. Marie Palečková

Studijní obor: zoologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

Oponent: Mgr. Kamil Vlček, PhD.

Pracoviště: Fyziologický ústav, AV ČR, v.v.i.

Zaměření a cíle práce

Autorka se ve své práci zaměřila na herní chování opic hulmanů posvátných (*Semnopithecus entellus*). Strukturu sociálních her a metakomunikační význam herních prvků studovala pomocí sekvenční analýzy již dříve nahraných videosekvencí. Navázala na předchozí jedinou obdobnou studii zaměřenou na herní chování psů a statisticky prokázala herní význam prvku *play face* u hulmanů posvátných. Sekvenční analýza prvků chování hulmanů ani opic obecně, nebyla zřejmě zatím publikována.

Struktura a výsledky práce

Diplomová práce psaná v češtině obsahuje český a anglický abstrakt, literární úvod, popis cílů práce, použité metodiky a výsledků, seznam literatury a dvě tabulkové přílohy. Práce má podle mého názoru dostatečný rozsah pro případnou následnou vědeckou publikaci. Je citováno 89 původních zdrojů, včetně sedmi sekundárních citací, což je zcela dostatečný počet.

V obsáhlém a čtivě psaném úvodu, doplněném fotografiemi vybraných herních prvků, autorka popisuje typy a strukturu herního chování, hypotézy o funkci zvířecích her a význam herních signálů. Úvod obsahuje i hypotézy o srovnání lidského úsměvu s herními prvky, konkrétně se studovaným prvkem *play face*.

V cílech práce autorka přehledně uvádí cíl diplomové práce, prověření metakomunikační funkce vybraných herních prvků, čtyři kladené a ve výsledcích zodpovězené otázky. U jednotlivých otázek není uvedeno jejich konkrétní zdůvodnění a předpokládané výsledky (hypotézy). Většinou je obojí zřejmé z předchozího textu, až na druhou otázku, týkající se výskytu *play face* před nebo po agresivních prvcích. Její vysvětlení je částečně uvedeno až v diskuzi. Proč byla pokládána tato otázka a jaká byla hypotéza?

V metodice autorka popisuje zoologické zařazení a sociální uspořádání studovaného druhu hulmana posvátného a dále metodiky zpracování a analýzy dat. V rámci diplomové práce byly analyzovány videosekvence již dříve nahrané konzultantkou Miladou Řehákovou, PhD. V textu autorka používá anglický termín *bout*, zřejmě pro sekvenci sledovaného herního chování. Doporučoval bych použít buď nějaký český termín, nebo význam anglického dobře definovat. Pro čtenáře by bylo také užitečné jasnější vymezení pojmů prvek chování a stav, které se zřejmě při analýze liší tím, že u prvku není zaznamenávána délka.

V kapitole výsledky autorka popisuje výsledky analýzy pomocí kontingenčních tabulek a statistického testu χ^2 , rozčleněné přehledně podle kladených otázek. Jako čtenář bych uvítal podrobnější popis alespoň první kontingenční tabulky, jednotlivých čísel a procent v ní uvedených. Ve výsledcích by také bylo kromě vlastního testování hypotéz užitečné pro lepší představu uvést i údaje o testovaném souboru sekvencí chování: celková délka a počet zaznamenaných prvků v *boutech*, případně rozdělené po rocích záznamu a tlupách hulmanů. Jedna z tlup byla sloužená pouze ze samců. Lišily se nějak výsledky v této tlupě od smíšených tlup? V tabulkách týkajících se výskytu *play face* okolo agresivních prvků je celková četnost

play face uvedena 1214. Ovšem v tabulkách týkajících se výskytu *play face* před/po akresivních prvcích je celková četnost *play face* pouze 1175. Z čeho vzniknul tento rozdíl? V přehledové tabulce zaznamenaných prvků (Tabulka 3) bych uvítal jejich celkovou zjištěnou četnost.

V diskuzi autorka shrnuje jednotlivé výsledky práce a dostatečným způsobem je diskutuje v souvislosti s publikovanou literaturou. Na základě výsledků analýz autorka sama poukazuje na metodickou chybu týkající se špatného rozlišení prvků běhu a honičky. Závěry práce jsou z diskuze jasné a srozumitelné.

Otázky

1. V analýze prvků chování autorka pracovala se zaznamenanou sekvencí jednotlivých prvků a výrazy „těsně před“ a „těsně po“ pravděpodobně myslí pouze pořadí bez ohledu na časový interval mezi jednotlivými prvky. Liší se prvky v herní sekvenci vzdáleností v čase od okolních prvků a přineslo by něco nového zahrnutí času do analýzy?
2. Jak autorka sama v diskuzi konstatuje, zřejmě v analýze částečně zaměňovala prvek běh a agresivní prvek honička. Je ovšem vůbec zřetelná hranice mezi těmito prvky, nepřechází plynule jeden v druhý?
3. Podle celkových procent uvedených v kontingenčních tabulkách se prvek *play face* vyskytoval velmi často, tvořil 20,1% všech zaznamenaných prvků. Tvoří obecně tento prvek takto vysoký podíl her hulmanů, nebo může jít nějak o výsledek použité metodiky?

Závěr

Marie Palečková předloženou prací prokázala schopnosti samostatné výzkumné práce a jejího hodnocení. Práce je stylisticky a obsahově na dobré úrovni. Doporučuji ji k úspěšné obhajobě a hodnocení velmi dobře.

V Praze dne 10. září 2014

Kamil Vlček